

Sygn. akt: VU 1487/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 października 2014 roku

Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Legnicy

w składzie:

Przewodniczący: SSO Mirosława Molenda-Migdalewicz

Protokolant: Katarzyna Awsiukiewicz

po rozpoznaniu w dniu 20 października 2014 r. w Legnicy

sprawy z wniosku R. M.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L.

o emeryturę

na skutek odwołania R. M.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L.

z dnia 26 września 2013 roku

znak (...)

oddala odwołanie

Sygn. akt VU 1487/13

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 26 września 2013 r. w sprawie (...)Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. odmówił R. M. prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym.

W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, że wnioskodawca nie spełnia warunków niezbędnych do przyznania na jego rzecz prawa do emerytury z tytułu wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze określonych w art. 184 ust. 1 w zw. z art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, bowiem na dzień 1 stycznia 1999 r. wykazał 24 lata, 8 miesięcy i 21 dni stażu ubezpieczeniowego, o którym mowa w art. 27 ust. 1 pkt 2 ustawy emerytalnej, wobec wymaganych 25 lat. Podał że do wymiaru okresów składkowych i nieskładkowych nie uwzględniono okresu pracy ubezpieczonego w gospodarstwie rolnym rodziców od 1 lipca 1972 r. do 30 lipca 1974 r., ponieważ brak było dowodów na to, że H. i B. M. dzierżawili w tym okresie grunty rolne.

Odwołanie od powyższej decyzji złożył R. M. domagając się jej zmiany poprzez przyznanie mu prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym. W uzasadnieniu odwołania wnioskodawca wniósł o zaliczenie do stażu ubezpieczeniowego, o którym mowa w art. 27 ust. 1 pkt 2 ustawy emerytalnej okresu pracy w gospodarstwie rolnym, które H. i B. M. Dzierżawili od Urzędu Gminy w K..

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. wniósł o oddalenie odwołania, argumentując jak w zaskarżonej decyzji.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

R. M., urodzony w dniu (...), na dzień 1 stycznia 1999 r. wykazał 24 lata, 8 miesięcy i 21 dni okresów składkowych i nieskładkowych, a w tym 22 lata, 10 miesięcy i 17 dni stażu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

Wnioskodawca przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego, ale wniósł o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

/okoliczności bezsporne/

W okresie od 1 lipca 1972 r. do 30 lipca 1974 r. (2 lata i 29 dni) R. M. mieszkał wraz z młodszą siostrą i rodzicami – H. i B. M. - we wsi W., gmina K.. Starsza siostra wnioskodawcy była już w tym czasie samodzielna i mieszkała w B..

W spornym okresie H. i B. M. użytkowali kilka działek (rozparcelowanych, o niewielkiej powierzchni, na których można było wykonywać prace rolnicze wyłącznie ręcznie bądź przy użyciu koni), uprawiając na nich pszenicę, buraki pastewne, ziemniaki i inne warzywa. Rodzice wnioskodawcy hodowali ponadto krowę, 2-3 świnie i drób (kaczki i kury).

Do czerwca 1972 r. R. M. pobierał naukę w systemie dziennym w (...)Liceum (...) w L.. Od września 1972 r. kontynuował zaś naukę w dwuletnim (...)Studium (...) w L.. Na zajęcia ubezpieczony dojeżdżał pociągiem na godzinę 7:00. Do domu wracał natomiast około godz. 14:30-16:00.

W tym czasie ojciec R. M. pracował zawodowo - jako kolejarz, natomiast H. M. dbała o gospodarstwo domowe. Ubezpieczony i jego siostra pomagali matce po szkole przy prowadzeniu domu. Wnioskodawca wyprowadzał krowy na pastwisko, plewił, sadił buraki pastewne, ziemniaki i inne warzywa. Uczestniczył również w żniwach, wykopkach i zbiorach buraków. W razie konieczności odpracowywał tzw. dniówki rolnicze u gospodarzy, którzy wypożyczyli jego rodzicom konie do orania.

Dowody: - przesłuchanie wnioskodawcy: e-protokół z dnia 20.10.2014r.: 00:58:01-01:08:50;

- zeznania świadka B. K.: e-protokół z dnia 30.04.2014r.: 00:05:16-00:17:39;

- zeznania świadka D. K.: e-protokół z dnia 30.04.2014r.: 00:18:07-00:27:04;

- zeznania świadka C. M.: e-protokół z dnia 20.10.2014r.: 00:07:44-00:18:59;

- częściowo zeznania świadka M. W.: e-protokół z dnia 20.10.2014r.: 00:19:12-00:35:41;

- zeznania świadka W. W.: e-protokół z dnia 20.10.2014r.: 00:36:05-00:43:49;

- zeznania świadka S. H.: e-protokół z dnia 20.10.2014r.: 00:44:20-00:56:56;

- akta ZUS: t. II: wyjaśnienia do wniosku w sprawie uznania pracy w gospodarstwie rolnym, k. 5; zaświadczenie o zameldowaniu, k. 9.

W dniu 5 sierpnia 2013 r. R. M. złożył wniosek o przyznanie prawa do emerytury z tytułu wykonywania pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze.

/okoliczności bezsporne/

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie R. M. nie zasługiwało na uwzględnienie.

W świetle art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2013 r., poz. 1440 j.t.), ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32 wskazanej ustawy, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 65 lat - dla mężczyzn oraz okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27, tj. 25 lat dla mężczyzn. Emerytura, o której mowa, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Zgodnie zaś z dyspozycją art. 32 ust. 1 ustawy emerytalnej, ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 r., będącym pracownikami, o których mowa w ust. 2-3, zatrudnionymi w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przysługuje emerytura w wieku niższym niż określony w art. 27 pkt 1.

Wiek emerytalny, o którym mowa we wskazanym artykule, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których osobom zatrudnionym w szczególnych warunkach przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych, tj. rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r. Nr 8, poz. 43 z późn. zm.). Z dyspozycji § 4 ust. 1 tego rozporządzenia wynika, że pracownik (mężczyzna), który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A nabywa prawo do emerytury, jeżeli osiągnął wiek emerytalny wynoszący 60 lat i ma okres zatrudnienia 25 lat, a w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach. Przy czym, zgodnie z § 2 ust. 1 i 2 rozporządzenia okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy.

Na gruncie niniejszej sprawy bezspornym było, że R. M. osiągnął wiek emerytalny, wniósł o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym na dochody budżetu państwa, zaś na dzień 1 stycznia 1999 r. wykazał 22 lata, 10 miesięcy i 17 dni pracy, o której mowa w § 4 rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

Kwestią sporną między stronami niniejszego postępowania było natomiast ustalenie, czy ubezpieczony spełniał pozostałe warunki niezbędne do nabycia prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym. Zakład Ubezpieczeń Społecznych wywodził bowiem, iż na dzień 1 stycznia 1999 r. wnioskodawca udowodnił 24 lata, 8 miesięcy i 21 dni stażu ubezpieczeniowego, o którym mowa w art. 27 ust. 1 pkt 2 ustawy emerytalnej. R. M. zarzucił natomiast, iż wydając zaskarżoną decyzję, Zakład Ubezpieczeń bezpodstawnie pominął okres jego pracy w gospodarstwie rolnym rodziców.

Odnosząc się do okresu wykonywania przez wnioskodawcę pracy w gospodarstwie rolnym rodziców należy zauważyć, iż zgodnie z treścią art. 10 ust. 1 pkt 3 ustawy emerytalnej, przy ustalaniu prawa do emerytury oraz przy obliczeniu jej wysokości uwzględnia się również przypadające przed dniem 1 stycznia 1983 r. okresy pracy w gospodarstwie rolnym po ukończeniu 16 roku życia, jeżeli okresy składkowe i nieskładkowe, ustalone na zasadach określonych w art. 5-7, są krótsze od okresu wymaganego do przyznania emerytury, w zakresie niezbędnym do uzupełnienia tego okresu. Natomiast w myśl § 24 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 11 października 2011 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno - rentowe (Dz. U. z 2011 r. Nr 237, poz. 1412) środkiem dowodowym stwierdzającym okresy, o których mowa w art. 10 ust. 1 pkt 3 ustawy, mogą być zeznania świadków.

Analizując zgromadzony w sprawie materiał dowodowy Sąd doszedł do przekonania, że okres pracy R. M. w gospodarstwie rolnym rodziców nie podlegał uwzględnieniu przy ustalaniu prawa do emerytury w wymiarze uzupełniającym ogólny staż pracy.

Sąd miał na względzie, że przesłuchani w sprawie B. K., D. K., C. M., M. W., W. W. oraz S. H. zeznali, że w okresie od 1 lipca 1972 r. do 30 lipca 1974 r. R. M. mieszkał wraz rodzicami i siostrą we wsi W.. Okoliczność ta znalazła zresztą potwierdzenie w treści poświadczenia zameldowania wydanego przez Urząd Gminy K..

Nie umknęło uwadze Sądu także i to, że z zeznań wymienionych wyżej świadków wynikało, że w okresie od 1 lipca 1972 r. do 30 lipca 1974 r. H. i B. M. dzierżawili gospodarstwo rolne od Urzędu Gminy w K.. Niemniej jednak w aktach sprawy oraz w aktach ubezpieczeniowych nie znajdowały się żadne dokumenty, w oparciu o które można by ustalić jego areal (okoliczność ta nie wynikała w szczególności z treści zaświadczenia sporządzonego przez Wójta Gminy K. z dnia 16 września 2013 r.). Dowodami takimi nie dysponował również Urząd Gminy w K., który w piśmie z dnia 21 maja 2014 r. poinformował, że nie jest w posiadaniu rejestru umów dzierżawionych ani umów dzierżawnych z lat 1970-1974.

Co się zaś tyczy zeznań B. K., D. K., C. M., M. W., W. W. oraz S. H. oraz wyjaśnień ubezpieczonego, to nie mogły one stanowić podstawy do ustalenia powierzchni gruntów dzierżawionych w spornym okresie przez H. i B. M..

Jak wynikało bowiem z przesłuchania wnioskodawcy, H. i B. M. użytkowali kilka działek (rozparcelowanych, o niewielkiej powierzchni, na których można było wykonywać prace rolnicze wyłącznie ręcznie bądź przy użyciu koni), których nie chcieli objąć w posiadanie inni gospodarze, uprzywilejowani w tym względzie z racji posiadania własnej roli. Ubezpieczony utrzymywał przy tym, że ich łączna powierzchnia w okresie od 1 lipca 1972 r. do 30 lipca 1974 r. wynosiła ok. 80 a. Odmienne w tym względzie zeznała W. W., która podała, że areal spornych gruntów, na które składały się 3-4 działki, wynosił ok. 40 a.

Również pozostali przesłuchani w sprawie świadkowie nie potrafili jednoznacznie określić liczby i powierzchni działek dzierżawionych przez H. i B. M. od Urzędu Gminy K.. B. K. wspominał bowiem o polu, którego powierzchnia wahała się w granicach od 80 a do 1 ha. Z kolei C. M., S. K. i M. W. wskazywali na kilka gruntów o łącznej powierzchni równej bądź większej od 1 ha.

Sąd miał na uwadze, iż do akt sprawy załączono wypis z rejestru gruntów, z którego wynikało, że rodzice wnioskodawcy dzierżawili działki rolne od Urzędu Gminy w K.. Istotne jest jednak, iż dokument dotyczył wyłącznie okresu od 11 stycznia 1978 r. do 1 września 1982 r., a zatem nie wnosił do sprawy żadnych walorów dowodowych.

Co więcej, z treści przedmiotowego zestawienia wynikało, że po roku 1980 B. M. dzierżawił od Urzędu Gminy w K. grunty rolne o powierzchni 0,43 h. Tymczasem, w okresie od 23 grudnia 1971 r. do 30 czerwca 1989 r., zgodnie z § 1 ust. 3 rozporządzenia Rady Ministrów z 18 listopada 1964 r. w sprawie przenoszenia własności nieruchomości rolnych, znoszenia współwłasności takich nieruchomości oraz dziedziczenia gospodarstw rolnych (Dz. U. Nr 45, poz. 304 z późn. zm.), przez gospodarstwo rolne rozumiano się gospodarstwo, którego minimalna norma obszarowa wynosiła 0,5 ha.

W konsekwencji, działki dzierżawione przez ojca wnioskodawcy w okresie od 1 lipca 1972 r. do 30 lipca 1974 r. nie spełniały kryteriów pozwalających na ich zakwalifikowanie w kategorii gospodarstwa rolnego.

W tym stanie rzeczy sporny okres nie podlegał uwzględnieniu przy ustalaniu prawa do emerytury w wymiarze uzupełniającym ogólny staż pracy.

Na marginesie należało również wskazać na to, że czynności wykonywane przez R. M. w spornym okresie stanowiły jedynie doraźną pomoc przy prowadzeniu gospodarstwa domowego, zwyczajowo wymaganych od dzieci jako członków rodziny.

W okresie od 1 lipca 1972 r. do 30 lipca 1974 r. ubezpieczony mieszkał wprawdzie w gospodarstwie domowym rodziców, gdzie wykonywał różnego rodzaju obowiązki związane z uprawą roślin oraz hodowlą zwierząt. Istotne jest jednak, iż czynności te obciążały nie tylko wnioskodawcę, gdyż ciężar prowadzenia domu spoczywał również na jego matce i siostrze.

Uwagę zwraca przy tym, że zakres czynności wykonywanych przez R. M. w gospodarstwie domowym H. i B. M. w zakresie hodowli zwierząt i uprawy roślin nie był znaczny. Uprawa zbóż i warzyw odbywała się bowiem na niewielkich powierzchniach, a inwentarz był znikomy.

Co więcej, w spornym okresie wnioskodawca uczęszczał do(...) Liceum (...) w L., a następnie podjął naukę w (...) Studium (...) w L.. Mając na względzie czas, jaki ubezpieczony spędzał w szkole (nauka organizowana była w systemie dziennym) i przeznaczal na codzienne dojazdy, a także konieczność spożycia posiłku, odpoczynku czy domowego przygotowania się do obowiązków szkolnych przemawiał za stwierdzeniem, że jakakolwiek praca świadczona przez niego w gospodarstwie domowym miała charakter dorywczy.

Sumując powyższe należało stwierdzić, że wnioskodawca nie wykazał, że na dzień 1 stycznia 1999 r. osiągnął 25 lat stażu ubezpieczeniowego, o którym mowa w art. 27 ust. 1 pkt 2 ustawy emerytalnej.

W tym stanie rzeczy Sąd, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił odwołanie R. M. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. z dnia 26 września 2013 r. w sprawie (...).